

Országos Széchényi Könyvtár
Magyar ISSN Nemzeti Központ

I
INTERNATIONAL

S
TANDARD

S
ERIAL

N
UMBER

útmutató

Összeállította: Gazdag Tiborné
Budapest, 2012.

Tartalom

1.	Az ISSN	2
2.	Dokumentumtipológiai alapfogalmak	
2.1.	Folytatódó dokumentum	2
2.2.	Időszaki kiadvány	2
2.3.	Integráló dokumentum	3
3.	Az ISSN feladata	3
4.	Alkalmazási kör	4
5.	Az ISSN felépítése	5
6.	Az ISSN feltüntetése	5
7.	ISSN a vonalkódban	6
8.	Az ISSN megállapítása	7
9.	ISSN-L	8
10.	ISSN-ügyintézés	9
10.1.	ISSN kérése előzetesen	
10.1.1.	Periodikumok	
10.1.1.1.	<i>Előzetes adatok</i>	9
10.1.1.2.	<i>Előzetes források</i>	10
10.1.2.	Sorozatok	
10.1.2.1.	<i>Előzetes adatok</i>	10
10.1.2.2.	<i>Előzetes források</i>	11
10.2.	ISSN kérése utólag	11
11.	Előnyök	11
12.	Jogszabályi környezet	
12.1.	Vonatkozó jogszabály	12
12.2.	Kapcsolódó jogszabályok	
12.2.1.	Könyvtári törvény	12
12.2.2.	Médiatörvény	12
12.2.3.	Kötelespéldány rendelet	13
12.3.	Nem kapcsolódó jogszabályok	14
12.3.1.	ÁFA-törvény	14
12.3.2.	Környezetvédelmi termékdíj	14
13.	Az ISSN hálózat	15
14.	Az ISSN hálózat termékei	16

1. Az ISSN

2. Dokumentum- tipológiai alapfogalmak

2.1. Folytatódó dokumentum

2.2. **Időszaki** kiadvány

Mi az ISSN?

Az ISSN (International Standard Serial Number) az időszaki kiadványok és egyéb folytatódó dokumentumok nemzetközi szabványos azonosítószáma. Numerikus kód, mely a folytatódó dokumentumok egyértelmű azonosítására szolgál. Az ISSN nyolc számjegyből áll, a numerikus kód elemei – a könyveket azonosító ISBN-től eltérően – semmiféle jelentést nem hordoznak, csupán azonosító funkciót töltenek be.

Az ISSN alkalmazását az **ISO 3297** nemzetközi szabvány, illetve annak honosított változata, az **MSZ ISO 3297** írja elő.

Mi a folytatódó dokumentum?

A *folytatódó* dokumentum olyan bibliográfiai forrás, mely a közzététel szándéka szerint (ellentétben a *befejezett* forrással), előre meg nem határozott időtartamra tervezett, és amely a közzététel módját tekintve megvalósulhat egymást követő részegységekben: **időszaki kiadványként**, vagy frissítéssel, az új információ beolvasztásával: **integráló forrásként/dokumentumként**. A közzététel formáját tekintve bármely fizikai hordozón megjelenhet, kézzel fogható vagy távoli hozzáféréssel elérhető formában, vagy több fizikai formát kombinálva.

Mi az időszaki kiadvány?

Az időszaki kiadvány – a folytatódó dokumentumok egyik fajtája – olyan, a befejezettség igénye nélkül megjelenő, előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egymást követő, különálló részegységekből (számokból, évfolyamokból, füzetekből, kötetekből stb.) áll, és ezeket rendszerint számozásuk, időrendi vagy egyéb megjelölésük különbözteti meg egymástól. Időszaki kiadvány megjelenhet nyomtatott formában vagy más közvetlen elérésű hordozón (mikrofilmlapon, mágneslemezen, CD-ROM-on, DVD lemezen stb.), illetve távoli hozzáféréssel, a számítógépes világhálón is.

Legfontosabb fajtái: *hírlapok*, papíralapú és elektronikus *folyóiratok*, *magazinok*, *évkönyvek*, időszakosan megjelenő *jelentések*, *közlemények*, *adat- és címtárak* stb., időszakosan megrendezett konferenciák kiadványai, számozott és számozatlan *sorozatok*. Ez utóbbi típust a bibliográfiai, könyvtári és dokumentációs gyakorlat két szempontból dolgozza fel: a sorozatot összefoglaló sorozati címet ISSN azonosítja, míg a keretében megjelenő, egyedi címmel is rendelkező köteteket könyvként tartják nyilván, és ISBN-nel látják el. Ha a sorozat keretén belül nem könyv, hanem periodikum jelenik meg, ez utóbbit szintén ISSN azonosítja.

Nem tekinthetők időszaki kiadványnak a többkötetes művek, mivel azok megjelenését véges számú részegységekben tervezik, akkor is, ha a gyűjtemény részei nem egyidőben kerülnek kiadásra.

Mi az integráló dokumentum?

Az integráló dokumentum – a folytatódó dokumentumok másik fajtája – olyan, a befejezettség igénye nélkül megjelenő, előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egy alaplaptól és annak frissítéseiből áll; A frissítéseket rendszerint sorszámozásuk és/vagy időrendi megjelölésük különbözteti meg az alaplaptól és egymástól. Az alaplaptól a frissítések magába olvasztásával, integrálásával folyamatosan bővül.

Hagyományos megjelenési formában nyomtatott, cserelapos kiadvány, amely pótlaplacsomagokkal frissül/bővül. Integráló dokumentum a számítógépes világhálón, távoli hozzáféréssel elérhető, webes információforrások többsége: az adatbázisok, honlapok, portálok stb.

Az ISSN feladata

Minden ISSN egy adott időszaki kiadványt, illetve integráló dokumentumot azonosít. Az ISSN azonosítószámhoz elválaszthatatlanul kapcsolódik az ISSN nemzetközi számítógépes nyilvántartási rendszerének előírásai szerint szabványosított címforma, azaz a kulcs cím. E szoros kapcsolat miatt, ha a folytatódó dokumentum címében bekövetkezett változás folytán a kulcs cím megváltozik, a megváltozott címet egy másik ISSN-nel kell azonosítani.

Az ISSN a folytatódó dokumentumot az adott cím kezdetétől, indulásától fogva azonosítja – függetlenül attól, hogy az azonosítószám megállapítása mikor (előzőleg vagy később, bármely időpontban utólag) történik. Az ISSN a hozzá tartozó címen (alkalmi vagy lényegtelen címváltozásokkal) megjelent részek (kötetek, évfolyamok, azon belül az egyes kiadványszámok, alkalmi különszámok, nem önálló mellékletek) mindegyikére érvényes, függetlenül attól, hogy az azonosítót az illető részek feltüntetik-e.

Amennyiben a folytatódó dokumentum címe, közelebbről kulcs címe változatlan marad, miközben megjelenési helye vagy kiadója, közreadója, megjelenési gyakorisága, mérete, külalakja vagy akár belső tartalma megváltozik, mindezen változások mellett ugyanaz az ISSN azonosítja a kiadványt. *Az ISSN azonosítószám az időszaki kiadvány változatlan címen és hordozón történő megjelenése folyamán érvényben marad.*

Saját ISSN-nel rendelkeznek az önálló, periodikusan megjelenő mellékletek, a mellékletlapok, az ágazatok, az alsorozatok. Az időszaki kiadvány, illetve integráló dokumentum különféle kiadásváltozatait külön, saját ISSN azonosítja, mint például: a különböző nyelvű kiadásváltozatokat, a helyi vagy időbeli kiadásváltozatokat, az eltérő hordozón, pl. kazettán, mikrofilmlapon, mágnes- vagy optikai lemezen, vagy a világhálón megjelenő kiadásváltozatokat.

Az egyszer már felhasznált ISSN nem alkalmazható lényegesen megváltozott cím vonatkozásában, nem használható fel újra egy másik kiadványcímmel összefüggésben, és nem marad érvényben a fizikai hordozó megváltozása esetén.

Az ISSN alkalmazási köre

Az ISSN nemzeti központok tevékenységét összehangoló párizsi ISSN Nemzetközi Központ az ISSN azonosító teljes körű alkalmazását tűzi ki célul az időszaki kiadványok körében, bármely hordozón jelenjenek is meg, azonban az integráló dokumentumok terén, azok közül is a távoli hozzáférésű források vonatkozásában a szelekció elvét alkalmazza. Ugyanakkor azt is tudomásul veszi, hogy a teljességre törekvés megvalósítása a hálózat minden egyes nemzeti központja számára más-más nehézségekbe ütközik, miközben a folytatódó dokumentumok közt sok a rövid életű vagy a helyi jellegű vagy szűkebb, korlátozott érdeklődésre számot tartó kiadvány. Ezért az egyes nemzeti központok felelősségére bízta az ISSN számadás körének pontos, a helyi sajátosságoknak megfelelő körülhatárolását az ISO 3297 szabvány alkalmazási körén belül, illetve egyes kiadványtípusok, elsősorban az ephemer (változó-könyv) és a helyi jellegű kiadványok kizárását.

Így végül ISSN azonosítót a bármely hordozón közzétett időszaki kiadványoknak és a nyomtatásban megjelenő integráló dokumentumoknak csak egy része kap. Az Országos Széchényi Könyvtárban működő Magyar ISSN Nemzeti Központ az ISSN-nel azonosítandó kiadványok körének meghatározásakor figyelembe veszi egy adott kiadványnak a nemzeti könyvtár gyűjteményében történő elhelyezését, a folytatódó dokumentum állományának teljességét, feldolgozásának bibliográfiai szintjét és a létrehozott azonosító tételnek a hazai és a nemzetközi bibliográfiai adatcserében történő részvételét, illetve annak célszerűségét. Az időszaki kiadványok és egyéb folytatódó dokumentumok közül a Magyar ISSN Nemzeti Központ teljességre törekszik a kurrens megjelenésű *tudományos folyóiratok* és a *közéleti lapok* nemzetközi azonosítószámmal történő ellátása terén. Ugyanakkor a magyarországi *ISSN számadás körén kívül esik* egy sor többé-kevésbé jól körülhatárolható kiadványféleség.

Az ISSN számadás körén kívül eső kiadványok

A dokumentum típusából eredően nem kaphatnak ISSN azonosítót:

- a meghatározott kötetzámban megjelentetett, ún. *többkötetes kiadványok*, művek,
- az *egyazon szerző műveit tartalmazó „sorozatok”, gyűjtemények.*

Általában, a helyi, szűkebb érdeklődési körre korlátozott kiadványok könyvtári megőrzése és feldolgozása nemzetközi azonosítószám nélkül történik. Nem kapnak ISSN számot az alábbi dokumentumok:

- *katalógusok, termékismertető, prospektusok, propaganda kiadványok, naptárak, határidőnaplók* stb. (az OSZK egyes különgyűjteményeibe irányított, pl. a Kisnyomtatványtár gyűjtőkörébe tartozó időszaki kiadványok);
- *nem szakosított cím-, adat- és névtárak; intézményi, vállalati, társasági, egyesületi jelentések, tervek, ismertető, belső tájékoztatásra szolgáló hírlevelek; a felső-, közép- és alsófokú iskolák híradói, diáklapjai, évkönyvei, tanrendek* stb. (egy példányban

megőrzésre kerülő, egyszerűsített bibliográfiai feldolgozással katalogizált időszaki kiadványok, amelyek nem tartoznak a Magyar Nemzeti Bibliográfia gyűjtőkörébe);

- a kistérségi, városi és az annál alacsonyabb szintű közigazgatási egységeket lefedő, valamint a cégek/cégcsoportok érdekeltségi körébe tartozó *hirdetési információs lapok, reklám-, propaganda-kiadványok*, illetve az ilyen célú *magazinok, műsor-, rendezvény- és programajánló lapok*, tágabb értelemben az ephemer (változókéony) kiadványok és a helyi jellegű időszaki kiadványok egy meghatározott csoportja.

Utólag nem kapnak ISSN azonosítót azok az időszaki kiadványok és nyomtatásban megjelenő integráló dokumentumok (cserelapos kiadványok), amelyek könyvtári *állománya hiányos*, vagyis a nyomda, illetve a kiadó nem tett eleget a kötelempéldányok beszolgáltatását előíró kormányrendeletnek.

A *távoli hozzáférésű* folytatódó források közül csak az *időszaki kiadvány* dokumentumtípusának megfelelő szerkezetű, egymást követő részegységekben, elkülönített és/vagy önálló webhelyen hozzáférhető, archívumban megőrzött elektronikus dokumentumok ISSN-nel történő azonosítását és feldolgozását végezzük el. A *távoli hozzáférésű integráló dokumentumok* (adatbázisok, információs portálok, válogatott honlapok) azonosítása még nem kezdődött el Magyarországon.

Az ISSN felépítése

Az ISSN nyolc számjegyből álló numerikus kód, melynek elemei – a könyveket azonosító ISBN-től eltérően – semmiféle jelentést nem hordoznak, csupán azonosító funkciót töltenek be. A nyolcadik számjegy ellenőrző számjegy, mely az előző hétből számítható ki, és 0-tól 10-ig terjedhet. A 10-es számjegyet – mivel csak egy karakterpozíció áll az ellenőrző számjegy rendelkezésére – római szám helyettesíti, azaz: X.

Az ISSN feltüntetése

Az ISSN feltüntetése szabványos formában két, egyenként négy számjegyet tartalmazó adatsorozatban történik, melyeket kötőjel kapcsol össze, és az ISSN betűkód előz meg. Például:

ISSN 0251-1479

ISSN 1050-124X

Az ily módon leírt azonosítószámot az időszaki kiadvány, illetve egyéb folytatódó dokumentum minden részegységében, illetve frissítésén fel kell tüntetni. Vonalkód használata esetén mindkét azonosítónak (a vonal- és a numerikus kódnak is) szerepelnie kell a kiadványban.

Az ISSN elhelyezése a különféle kiadványtípusokban a következőképpen történik:

- hírlapokban a lapfejen vagy a kolofonban, az impresszumadatok között;

- folyóiratokban, évkönyvekben és egyéb időszaki kiadványokban a borítólapon vagy a címlapon jobb felső sarkában, illetve a kolofonban, az impresszumadatok között;
- sorozatba tartozó kiadványokban a sorozati cím közelében (címlapon vagy sorozati címlapon, előzéklapon, borítón) vagy a kolofonban, az impresszumadatok között;
- nem nyomtatott, de kézzel fogható hordozón a kiadvány szabad szemmel olvasható részeinek valamelyikén, továbbá a belső források közül a címképernyőn és/vagy az impresszumadatok között (pl. névjegy-ablakban);
- számítógéppel olvasható, távoli hozzáférésű kiadványok esetén a kiadvány nyitóoldalán és/vagy az impresszumlapon.

Amennyiben egy időszaki kiadványhoz, illetve egyéb folytatódó dokumentumhoz *több* ISSN tartozik a rajta/benne szereplő különböző kiadvány-címekkel összefüggésben (pl. a fősorozat és az alsorozat címének azonosítása céljából), mindegyik ISSN-t fel kell tüntetni. A feltüntetett azonosítószámok megkülönböztetése a megfelelő ISSN után zárójelbe foglalt, teljes vagy rövidített cím megadásával történik, vagy oly módon, hogy az ISSN és a vonatkozó cím a lehető legközelebb kerüljenek egymáshoz. Ha egy folytatódó kiadvány egy másik, saját címlappal ellátott folytatódó kiadványt tartalmaz, pl. mellékletként, tartozékként, a melléklet/tartozék ISSN számát a megfelelő címlapon vagy más alkalmas helyen kell feltüntetni.

Ha az időszaki kiadvány, illetve egyéb folytatódó dokumentum *több fizikai hordozón* jelenik meg, melyeket saját ISSN és kulcs cím azonosít, az eltérő hordozón megjelenő kiadváltozatokra vonatkozó, többi ISSN feltüntetése is megengedett, az ISSN számok mellett kiegészítő, megkülönböztető információ megadásával. Például:

ISSN 0231-2522 (Nyomtatott)	vagy:	Nyomtatott kiadás: ISSN 0231-2522
ISSN 1588-2918 (Online)		Online kiadás: ISSN 1588-2918
ISSN 0236-5294 (Print)	vagy:	Print edition: ISSN 0236-5294
ISSN 1588-2632 (Online)		Online edition: ISSN 1588-2632

ISSN és vonalkód

A vonalkód jelképpel ábrázolt azonosítószámok elektronikus leolvasása gyorsabbá, hatékonyabbá teszi a kereskedelmi készletek nyilvántartási és értékesítési folyamatait. A folyóiratok, könyvek, kották ISSN, ISBN, ISMN rendszerét a GS1 nemzetközi szervezet eszközeivel társítva, a szabványos dokumentumazonosító számok megfelelő prefixus használatával átalakíthatók GTIN-13 azonosítószámmá. Az így felépített (tizenhárom jegyű) azonosítószámok feltüntetése a terméken az EAN/UCC-13 – közismertebb nevén EAN – vonalkód jelképpel történik.

Az időszaki kiadványokat és egyéb folytatódó dokumentumokat a 977 GS1 prefixus és a kiadvány ISSN számának felhasználásával azonosíthatjuk. Az ISSN azonosítóra alapozott EAN vonalkód előtagja

mindig 977, ami a nemzetközi termékszám rendszerben az egész világon azonos.

A 977-es előtagot az ISSN nyolc számjegye közül az első hét követi (az ellenőrző számjegy nélkül). Ezután két, szabadon felhasználható karakterhely következik, ami lehetőséget ad az időszaki kiadvány vagy az integráló dokumentum egyes változatainak jelölésére, számozási/megjelenési adatok kifejezésére, különszámok vagy árkódok jelzésére – a felhasználói igények szerint.

A 13. számjegy helyére az EAN vonalkódképzési szabályainak megfelelő ellenőrző számjegy kerül, amely így az ISSN-nel kombinált termékazonosító kód ellenőrző száma lesz.

A vonalkódot, beleértve az alatta lévő szemmel olvasható GTIN azonosítószámot, jól láthatóan és tisztán kell feltüntetni. Vonalkód használata esetén a vonalkódba foglalt ISSN azonosítónak különállóan, szabványos formában is szerepelnie kell a kiadványban. E szabványos forma elhelyezhető a vonalkód fölött is (lásd még: 6. *Az ISSN feltüntetése*, 5. old.).

A magyarországi EAN vonalkódelőállító cégek adatai megtalálhatók a szakmai telefonkönyvben (Arany oldalak) „Vonalkódtechnika” címszó alatt.

Az ISSN számadás körén kívül eső folytatódó dokumentumok (pl. katalógusok, cím- és adattárak) vonalkódjának képzéséhez – amennyiben az a kereskedelmi forgalomba hozatal vagy más gépesített árunyilvántartás számára szükséges – cégprefix és termékazonosítószám kiutalását a GS1 Magyarország (korábban EAN Magyarország Kht.) végzi:

GS1 Magyarország Kht.
1139 Budapest, Fáy u. 1/B

E-posta: info@gs1hu.org
Honlap: www.gs1hu.org

Az ISSN megállapítása

A Magyar Köztársaság területén megjelenő időszaki kiadványok és egyéb folytatódó dokumentumok ISSN-nel történő ellátása az Országos Széchényi Könyvtárban működő Magyar ISSN Nemzeti Központ feladata. A Magyar Köztársaság területén sokszorosított és/vagy terjesztett, de nem magyarországi impresszumú időszaki kiadványok és

integráló dokumentumok ISSN-nel történő ellátása a kiadó székhelye szerint illetékes ország ISSN központjának hatáskörébe tartozik. Ha a kiadó székhelye szerint illetékes országban nem működik ISSN nemzeti központ, a folytatódó dokumentum az ISSN Nemzetközi Központtól kaphat ISSN számot. A párizsi ISSN Nemzetközi Központ látja el dokumentumazonosítóval a nemzetközi szervezetek és rendezvények folytatódó kiadványait is – az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala (Luxembourg) által kiadott dokumentumok kivételével, melyek szabványos azonosítása az OPOCE (L'Office des publications officielles des Communautés européennes = The Office for Official Publications of the European Communities) illetékességébe tartozik.

A Magyarországon kiadott időszaki kiadványok és egyéb folytatódó dokumentumok ISSN-nel történő ellátását a Magyar ISSN Nemzeti Központ végzi a:

- kiadók/közreadók előzetes kérésére, vagy
- a beérkező kötelempéldányok alapján, illetve
- távoli hozzáférésű időszaki kiadványok esetében: a megjelent/közzétett kiadványok alapján.

A fentiek szerint a kézzel fogható hordozón megjelenő időszaki kiadványok és integráló dokumentumok dokumentumazonosító száma kiadható előzetesen, még az első részegység megjelenése előtt, a kiadó kérésére, az ügyintézéshez és az előzetes ISSN tétel készítéséhez szükséges tájékoztató adatok és meghatározott kiadványoldalak tervezetei alapján. Az így kiadott azonosítószám véglegesítése, érvényesítése a megjelent kiadvány kötelempéldányainak beérkezésekor, a könyvtári feldolgozás folyamán történik.

Az ISSN megállapításra kerül kiadói kérés nélkül is, utólag, az időszaki kiadvány vagy az integráló dokumentum induló részegységének beszolgáltatott kötelempéldányai alapján, a könyvtári feldolgozás folyamán. Ez esetben a kiadvány impresszumában feltüntetett kiadó értesítést kap az utólag kiutalt ISSN számról és annak jövőbeni használatáról.

Az ISSN kiutalása, használata díjmentes, feltüntetése a vonatkozó szabvány előírásai szerint történik.

Az ISSN-L

Ugyanazon folytatódó kiadvány különféle fizikai hordozókon megjelent/megjelenő kiadváltozatait egyetlen azonosítószámmal is visszakereshetővé lehet tenni: erre szolgál az ún. „kapcsoló ISSN” („linking ISSN”), szimbóluma az ISSN-L. Az ISSN-L kijelölése az egyes kiadváltozatokhoz tartozó egyedi azonosítók valamelyikének kinevezésével, az ISSN hálózat révén történik. A kinevezett „kapcsoló ISSN”-ről több módon lehet tájékozódni, így, az ISSN Regiszter rekordjaiból, vagy az ISSN Nemzetközi Központ által szolgáltatott, negyedévenként frissített, ingyenesen letölthető megfeleltetési táblákon

keresztül. A „kapcsoló ISSN” feltüntetések az ISSN-L címke használata kötelező a világos megkülönböztetés érdekében. Például:

ISSN-L 2060-0305

A példában szereplő ISSN-L két érvényes, egyedi ISSN-t köt össze:

ISSN 2060-0305 és ISSN 2060-4475.

ISSN kérések ügyintézése

Új időszaki kiadvány/integráló dokumentum indításakor, vagy címváltozás esetén, a kiadvány megjelenését, terjesztését megelőzően ISSN megállapítását kérheti a kiadó meghatározott tájékoztató adatok megadásával és egyes kiadványoldalak tervezetének benyújtásával. Az ISSN előzetes megállapítása lehetővé teszi, hogy az időszaki kiadvány vagy az integráló dokumentum már első számában, kötetében, részegységén stb. feltüntethesse azonosítóját. Az előzetesen kiadott és felhasznált ISSN ellenőrzése, érvényesítése, véglegesítése a folytatódó kiadvány megjelenésekor, a kötelezpéldányok kézhezvétele után történik.

Az előzetes ISSN szám megállapítását, illetve a kérések elbírálását az ehhez szükséges dokumentumok kézhez vételétől számított 1-2 nap alatt végzi el a Magyar ISSN Nemzeti Központ. A kérés és a csatolandó dokumentumok postai úton, faxon vagy elektronikus levélben egyaránt elküldhetők. E-posta alkalmazása esetén az oldalterveket .JPG, .JPEG, .BMP, .GIF, .TIF stb. képfájlként vagy .PDF formátumban kérjük csatolni. Cím:

Országos Széchényi Könyvtár
Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály
Magyar ISSN Nemzeti Központ

1827 Budapest, Budavári Palota F épület, 313. szoba

Tel./fax: (06 1) 22-43-754

Tel.: (06 1) 48-78-687

E-posta: issn@oszk.hu

Honlap: www.oszk.hu → Helyi szolgáltatások → ISSN, ISBN/ISMN

Az ISSN **előzetes kéréséhez papírhordozón vagy optikai lemezen** megjelenő **periodikumok, évkönyvjellegű kiadványok és integráló dokumentumok** (cserelapos kiadványok) esetében az alábbi tájékoztató adatok szükségesek:

- a kiadvány címe,
- a hordozó vagy hordozók megjelölése,
- az első részegység (lapszám, füzet, kötet, alapkötet, optikai lemez) megjelenésének tervezett időpontja,
- várható megjelenési, illetve frissítési gyakoriság,
- tervezett oldalszám (az optikai lemez kivételével),
- tervezett példányszám,
- terjesztés területe (vállalaton/intézményen belül, valamely hálózaton belül, községi, kistérségi, városi, nagytérségi, megyei, regionális, országos),
- terjesztés módja (kereskedelmi forgalom, előfizetés, címlista stb.),

10.
ISSN-ügyintézés

10.1.
ISSN kérés
előzetesen

10.1.1.
Periodikumok

10.1.1.1.
Előzetes adatok

10.1.1. Periodikumok

10.1.1.2. Előzetes források

- ár/ingyenesség,
- előbbi cím/jogelőd (az igénylő vagy más kiadó által korábban hasonló vagy eltérő címen megjelentetett előzmény címe és ha volt, ISSN száma),
- kiadó (cég, testület vagy magánszemély) neve, címe, egyéb elérhetősége,
- kapcsolattartó személy neve, telefonszáma, e-posta címe.

A felsorolt tájékoztató adatokat *papírhordozón* megjelenő folytatódó kiadványok esetén a tervezett, nyomdakészre szerkesztett első részegység (szám, füzet, kötet alapkötet) meghatározott adatforrásainak képével kérjük kiegészíteni:

- címlap vagy borító és belső címoldal,
- impresszumoldal.

Megjegyzés: tudományos közlemények, magfolyóiratok esetében a lapnyilvántartásba vételről szóló határozat másolata is elegendő.

A felsorolt tájékoztató adatokkal együtt az *optikai lemezen* megjelenő időszaki kiadványok (periodikumok vagy sorozatok) esetében a megjelentetni kívánt első részegység, azaz optikai lemez, mind külső, mind belső adatforrásait kérjük rendelkezésre bocsátani.

- A külső adatforrások képei: a CD/DVD tok, burkolat, továbbá a lemezcímke.
- A belső adatforrások képei: a CD/DVD nyitóképernyőjéről készült kép vagy az ahhoz használt fájl, a főmenü képe, továbbá a CD/DVD névjegyképernyőjéről, -ablakáról vagy impresszumképernyőjéről készült kép, illetve fájl.

10.1.2. Sorozatok

10.1.2.1. Előzetes adatok

Az ISSN *előzetes kéréséhez papírhordozón vagy optikai lemezen* megjelenő **sorozatok** esetében az alábbi tájékoztató adatok szükségesek:

- a sorozat (közös) címe,
- a hordozó vagy hordozók megjelölése,
- a sorozat első tagjának (füzet, kötet, optikai lemez) várható megjelenési ideje,
- információ a sorozati tervről: hosszú távra tervezett, nyitott sorozat vagy meghatározott számú részből álló, véges kötetszámra tervezett?
- információ a sorozat szerzőiről: az egymást követő sorozati tagok különböző szerzők, szerkesztők művei/összeállításai?
- a sorozati tagok tervezett oldalszáma (az optikai lemez kivételével),
- tervezett példányszám,
- terjesztés területe (vállalaton/intézményen belül, valamely hálózaton belül, községi, kistérségi, városi, nagytérségi, megyei, regionális, országos),
- terjesztés módja (kereskedelmi forgalom, előfizetés, címlista stb.),
- ár/ingyenesség,

- előbbi cím/jogelőd (az igénylő vagy más kiadó által korábban hasonló vagy eltérő címen megjelentetett előzmény címe és ha volt, ISSN száma),
- kiadó (cég, testület vagy magánszemély) neve, címe, egyéb elérhetősége,
- kapcsolattartó személy neve, telefonszáma, e-posta címe.

A felsorolt tájékoztató adatokat *papírhordozón* megjelenő sorozatok esetén a tervezett, nyomdakészre szerkesztett első részegység (füzet, kötet) meghatározott adatforrásainak képével kérjük kiegészíteni:

- borítófedél,
- előzéklap, sorozati címloldal,
- belső címloldal,
- szerkesztőségi oldal,
- kolofonoldal.

Az *optikai lemezen* megjelenő sorozatok esetében a megjelentetni kívánt első lemez külső és belső adatforrásait kérjük rendelkezésre bocsátani az előbbieken ismertetettek szerint, azaz:

- A külső adatforrások képei: a CD/DVD tok, burkolat, továbbá a lemezcímke.
- A belső adatforrások képei: a CD/DVD nyitóképernyőjéről készült kép vagy az ahhoz használt fájl, a főmenü képe, továbbá a CD/DVD névjegy- vagy impresszum-képernyőjéről (-ablakáról, keretéről) készült kép, illetve a hozzá használt fájl.

Ha a kiadó az ISSN megállapítását **utólag**, a folytatódó kiadvány első részegységének megjelenését követően kéri, a kiadvány minden korábban megjelent részegységének (számának, füzetének, kötetének, alapkötetének és frissítésének, optikai lemezének) az Országos Széchényi Könyvtár állományában szerepelnie kell. Az ISSN utólagos kiutalása az időszaki kiadvány vagy az integráló **dokumentum induló és minden további részegységének/frissítésének beszolgáltatott kötelempéldányai alapján**, a könyvtári feldolgozás figyelembe vételével történik.

A számítógépes világhálózaton közzétett **távoli hozzáférésű** folytatódó dokumentumok esetében csak az *időszaki kiadványok* dokumentum-típusának megfelelő forrásokat látjuk el ISSN számmal. A távoli hozzáférésű időszaki kiadványok azonosítószámmal történő ellátása mindig a **közzétételt követően** történik, a már megjelent kiadványok feldolgozásával. Az ISSN kérésen csak a kiadvány hozzáférését, URL címét kell feltüntetni.

Az ISSN azonosító gyakorlati előnyei

Az ISSN az egyedi és pontos azonosítás révén lehetővé teszi a bibliográfiai adatcserét, továbbá a folytatódó kiadványok (dokumentumok) és a bennük közzétett információk, közlemények,

10.1.2.
Sorozatok

10.1.2.2.
Előzetes források

10.2.
ISSN kérése
utólag

11.
Előnyök

tanulmányok, cikkek (részdokumentumok) idézését, egymásra hivatkozását. Az ISSN felhasználói elsősorban azok a könyvtárak és szolgáltatások, amelyek az időszaki kiadványok adatbázisaival dolgoznak. Az ISSN alkalmas a kiadványokat leíró bibliográfiai tételek azonosítására, e tételekből könyvtári, bibliográfiai adatbázisok épülnek, központi katalógusok, lelőhelyjegyzékek szerveződnek. Az azonosítószámokat használják a terjesztői, előfizetési, kereskedelmi, kiadói nyilvántartások, adatbázisok is.

Az ISSN szám egyéb, praktikus funkciót is ellát: erre alapozva lehet vonalkódot képezni (lásd még: 7. *ISSN a vonalkódban*, 6. old.), amellyel a kereskedelmi forgalomban naponta találkozunk a termékek árukódjának beolvasásakor.

Vonatkozó jogszabály

A nemzetközi dokumentumazonosító számok használatát Magyarországon *nem* írja elő jogszabály. Egyes országokban törvény szabályozza az ISBN, ISMN, ISSN alkalmazását, de Magyarországon e szabványszámok kiutalását törvényi előírás nem teszi kötelezővé. Az alkalmazás a vonatkozó nemzetközi, illetve honosított magyar szabványok (**ISO 3297** és **MSZ ISO 3297**) előírásai szerint történik a nemzetközi rendszerekben elfogadott útmutatók és rendszeresen egyeztetett gyakorlat szerint.

Az ISSN megállapítása vagy használata *nem* jelenti továbbá *szerzői jog* (copyright) megszerzését vagy fennállását az általa képviselt és azonosított forrás, illetve dokumentum vonatkozásában.

Az azonosító számrendszerek gondozásának feladatára, valamint a folytatódó dokumentumok megjelenésének, számbavételének és nyilvántartásának biztosítására vonatkozó törvényi háttér egyes elemeiről a következő fejezet nyújt tájékoztatást.

Kapcsolódó jogszabályok

A *Könyvtári törvény – 1997. évi CXL. törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről* – a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetését és fejlesztését segítő központi szolgáltatások között előírja a nemzetközi szabványos dokumentumazonosító számok kiadásának és nyilvántartásának feladatát (III. fejezet, 60. § (1) bekezdés *f*) pontja) és e központi szolgáltatások megvalósítását a nemzeti könyvtár illetékességébe sorolja IV. fejezet, 61. § (4) bekezdés *h*) pontja).

Az időszaki lapok előállítása és nyilvános közlése Magyarországon bejelentési kötelezettség alá esik. A megjelenő, illetve megjelentetni kívánt nyomtatott és internetes sajtótermékek hatósági nyilvántartásba vétele a *Médiatörvény – 2010. évi CLXXXV. törvény: "A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról"* – rendelkezése szerint, 2012. január 1-től a **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság**

12.
Jogszabályi
környezet

12.1.
Vonatkozó
jogszabály

12.2.
Kapcsolódó
jogszabályok

12.2.1.
Könyvtári
törvény

12.2.2.
Médiatörvény

Hivatalának Információ-szolgáltatási és Nyilvántartási Kompetencia Központja tevékenységi körébe tartozik. A bejelentést az alapító, vagy a kiadó terjesztheti elő, melynek alapján a sajtóterméket a hatóság nyilvántartásba veszi. A sajtóterméket a közzététel, illetve a tevékenység megkezdését követő hatvan napon belül kell nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni. Új sajtótermék bejelentő lapjának benyújtásakor a kérelmező igazgatási szolgáltatási díjat köteles fizetni. A nyilvántartásba vett adatokban bekövetkezett változás bejelentésére, valamint a nyilvántartásból való törlésre irányuló eljárás díjmentes.

Cím:

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala
Információszolgáltatási és Nyilvántartási Kompetencia Központ
6721 Szeged, Csongrádi sgt. 15.
6701 Szeged, Pf.: 689.

Tájékoztatás:

Tel.: (06 1) 46 80 673
E-posta: info@nmhh.hu

Honlap:

www.nmhh.hu → Sajtótermékek regisztrációja →
<http://www.nmhh.hu/index.php?id=hir&cid=13986>

A *Médiatörvény* rendelkezik a szerkesztésre és kiadásra vonatkozó adatok feltüntetéséről is (46. §). A sajtóterméken fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (**impreszum**), azaz: a kiadó nevét, a kiadó székhelyét, a kiadásért felelős személy nevét, a szerkesztésért felelős személy nevét.

A megjelentetett, legalább ötven példányban sokszorosított és terjesztett sajtótermékekből ingyenesen kötelezpéldányt kell szolgáltatni a *Kötelezpéldány rendelet – A Kormány 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelete a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról* – előírásai szerint. Kötelezpéldányokat kell szolgáltatni a sajtótermékek minden kiadási változatából (a tárgyévi változatlan utánnomások kivételével) és előállítási változatából, beleértve az elektronikus változatot is, továbbá abból a sajtótermékből is, amelynek nyilvános közlését a bíróság – részben vagy egészben – megtiltotta, vagy amely a kiadó intézkedése alapján terjesztési korlátozás alá esik. A kötelezpéldány rendelet hatálya a nemzetközi szabványos azonosítószámok használatától független, minden sajtótermékre vonatkozik, azokra is, amelyek nem rendelkeznek szabványos azonosítószámmal.

Az időszaki kiadvány minden megjelent lapszámából, füzetéből, kötetéből, optikai lemezéből stb., a cserelapos kiadvány alapkötetéből és minden frissítéséből stb. (néhány kivétellel) 6-6 kötelezpéldányt kell szolgáltatni az Országos Széchényi Könyvtár számára, a megjelenést követő hónap 15. napjáig. A helyi vonatkozású sajtótermékekből az Országos Széchényi Könyvtáron kívül 1 példányt kell szolgáltatni a szolgáltató székhelye szerinti megyei könyvtárnak, vagy a Fővárosi

12.2.3.
Kötelezpéldány
rendelet

Szabó Ervin Könyvtárnak. Hagyományos (nyomdai úton készült) dokumentum esetén a sokszorosító szervnek kell szolgáltatni a kötelesspéldányokat szállítólevél kíséretében (a nyomtatvány letölthető a Kötelesspéldány Szolgálat webhelyéről: *Szállítólevél kötelesspéldányként beszolgáltatott sajtótermékekről*, http://www.oszk.hu/koteles_nyomda/).

Amennyiben a szolgáltató (sokszorosító szerv, gyártó, forgalmazó) elmulasztja a kötelesspéldányok beszolgáltatását, a kiadónak (megrendelőnek) kell a kötelesspéldányokat beszolgáltatni. A kiadó a szolgáltató akkor is, ha a sajtótermékeket több szervezet állítja elő, vagy ha egészben vagy részben külföldön készül. A kötelesspéldányok beszolgáltatásának helye:

Országos Széchényi Könyvtár
Kötelesspéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály
1827 Budavári Palota F épület, 302., 304. szoba
Tel.: (06 1) 22-43-840, (06 1) 48-78-651
Fax: (06 1) 23-23-530
E-posta: koteles@oszk.hu
Honlap:
www.oszk.hu → Szolgáltatások → Kötelesspéldányok →
<http://www.oszk.hu/kotelespeldanyok/>

Nem kapcsolódó jogszabályok

A köztudatban hosszú ideje tartja magát egyes nyomdai szolgáltatások ÁFA-kedvezményének összekapcsolása a nemzetközi dokumentumazonosító számokkal. Valójában, a **2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról** hatályos formájában, az *V. fejezet, 82. § (1)* bekezdése szerint, az általános forgalmi adó mértékét az adó alapjának 27 százalékában határozza meg, illetve a továbbiakban, a kedvezményes adókulcsok alá vont termékek körét a 3. és a 3/A. számú mellékletekben közli. A 3. számú mellékletben felsorolt termékek, szolgáltatások esetében az adó mértéke az adó alapjának 5 százaléka. A **3. számú melléklet a 2007. évi CXXVII. törvényhez a 16. sorszám alatt nevezi meg a 4902 vtsz. alá tartozó termékeket, amelyek:**

„Napilap (hetenként legalább négyszer megjelenő kiadvány);
Egyéb újság, folyóirat (évente legalább egyszer megjelenő kiadvány)”.

A törvény szövege nem tartalmaz utalást a nemzetközi azonosítószám használatára vonatkozóan, azaz, az ÁFA-kulcs mértékének megállapítása az ISSN számadás körétől független, kizárólag a dokumentum típusa alapján megállapítandó tényező.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által kibocsátott **1995. évi LVI. törvény a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról** 2003. február 15-én életbe lépett – és 2011. végéig érvényben lévő módosítása a termékdíjköteles reklámhordozó papírt az ISSN szám meglétéhez kötve különböztette meg a díjmentességet élvező információhordozó papírtól. A 2012. januárjától hatályos **2011. évi LXXXV. törvény a környezetvédelmi termékdíjról** felhagyott a könyvtártudományi szakterülethez kötődő, a

hulladékgazdálkodás terén irreleváns kritérium alkalmazásával a törvényi szabályozásban. Az új jogszabály az *I. fejezetben*, az *Általános rendelkezések 2. pontja* alatt, az *Értelmező rendelkezések 26. számú* előírásában a *reklámhordozó papír* fogalmát, illetve a kivételeket, az ISSN azonosítószámra történő utalás nélkül fogalmazza meg:

26. *reklámhordozó papír*: a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló törvényben meghatározott gazdasági reklámot tartalmazó, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény által meghatározott sajtótermékek közül az időszaki lap egyes lapszámai, a rölpap és az egyéb szöveges kiadvány, a grafikát, rajzot vagy fotót tartalmazó kiadvány – beleértve azt is, ha mindezek más, nem termékdíjköteles kiadvány külön mellékletét képezik –, továbbá a térkép. Nem tartozik a reklámhordozó papír fogalmába:

- a) a kiadványonként, annak teljes nyomtatott felületére vetítve legalább 50%-ában nem gazdasági reklám terjesztésére szolgáló kiadvány, időszaki lap,
- b) a közhasznú szervezet, állami, önkormányzati szerv által, alapfeladata körében kiadott kiadvány, időszaki lap,
- c) a könyv, tankönyv.

Az ISSN hálózat

Az ISSN nemzetközi hálózat jelenleg több mint 80 nemzeti központból és 1 regionális központból (Dél-Kelet-Ázsiai ISSN Regionális Központ, Bangkok) áll, ezek munkáját az 1972 óta Párizsban működő ISSN Nemzetközi Központ koordinálja.

ISSN International Centre
Centre International de l'ISSN
45 rue de Turbigo
75003 PARIS
FRANCE
Tel.: (33 1) 44-88-22-20
Fax: (33 1) 40-26-32-43
Honlap: <http://www.issn.org>

Minden évben újabb nemzeti központok kezdik meg működésüket a világ különböző pontjain – folyamatosan karbantartott címjegyzékük az ISSN Nemzetközi Központ honlapjáról elérhető.

A hálózat célja, hogy a tudomány valamennyi területén világszerte megjelenő időszaki kiadványokról és egyéb folytatódó dokumentumokról nemzetközi, számítógépes nyilvántartást vezessen. E szervezet tagjai felelősek az ISSN kiutalásáért, nyilvántartásáért és használatának ellenőrzéséért, valamint a világon megjelenő időszaki kiadványokat és integráló dokumentumokat magába foglaló *ISSN Register* létrehozásáért és karbantartásáért.

A nemzeti központok a saját országukban kiadott időszaki kiadványok ISSN-nel történő azonosításáért és a nemzetközi rendszer előírásainak megfelelő nyilvántartásáért felelősek. Az ISSN Nemzetközi Központ végzi a nemzetközi szervezetek, valamint a nemzeti központtal nem rendelkező országok időszaki kiadványainak ISSN-nel történő ellátását és nyilvántartásba vételét.

Az ISSN hálózat termékei

A párizsi ISSN Nemzetközi Központ a kezelése alatt álló nemzetközi adatbázis alapján közreadja az ISSN regisztert (*ISSN Register*), amely a világszerte kiutalt valamennyi ISSN azonosítószám hiteles nyilvántartását foglalja magába. Az ISSN regiszter tartalmazza az ISSN hálózat által feldolgozott, karbantartott és továbbított bejelentéseket, melyek tájékoztatnak az időszaki kiadványok és integráló dokumentumok azonosításához és leírásához szükséges leglényegesebb bibliográfiai adatokról. Az adatbázis több mint 1 600 000 rekordot tartalmaz, és 180 országban, 144 nyelven megjelent időszaki kiadványról nyújt bibliográfiai információt. A nemzetközi adatbázis karbantartása és építése folyamatos, évente több mint 40 000 új tétellel bővül, miközben közel 60 000 leírás frissítésére kerül sor. Az ISSN regiszter jelenleg online hozzáféréssel, háromféle formában érhető el: az *ISSN Portálon* keresztül felhasználói névvel és jelszóval vagy hitelesített IP címmel rendelkező felhasználók, illetve előfizetők számára, a Z39.50 protokollal, valamint ISO 2709 formátumú adatfájlként.

A hálózat tevékenységének mintegy mellékterméke a *List of title word abbreviations (LTWA)*, a nemzetközi szóróvidítési jegyzék. Az ISSN hálózat nemzetközi jellegéből, és az ISSN adatbázis rekordjaiban képviselt nyelvek nagy számából adódóan lehetőség nyílik az ISSN nemzeti központok számára, hogy az ISO 4 szabvány (*Information and documentation – Rules for the abbreviation of title words and titles of publications* = A kiadványok címében előforduló szavak és a kiadványok címének rövidítési szabályai) előírásait követve megállapítsák országuk nyelvén a szóróvidítéseket, és bejelentésük azokat a szabvány gondozásával megbízott ISSN Nemzetközi Központnak érvényesítés és a nemzetközi szóróvidítési jegyzékben történő közlés céljából. A jegyzék több mint 55 000 szót, illetve rövidítést tartalmaz, mintegy 70 nyelven. Papírhordozón 2003-ban jelent meg utoljára kumulált kiadása. Távoli hozzáféréssel elérhető a párizsi ISSN Nemzetközi Központ honlapjáról. Az online szóróvidítési jegyzék évenként frissül.

A termékek és szolgáltatások a párizsi ISSN Nemzetközi Központ értékesítési osztályán megrendelhetők.

